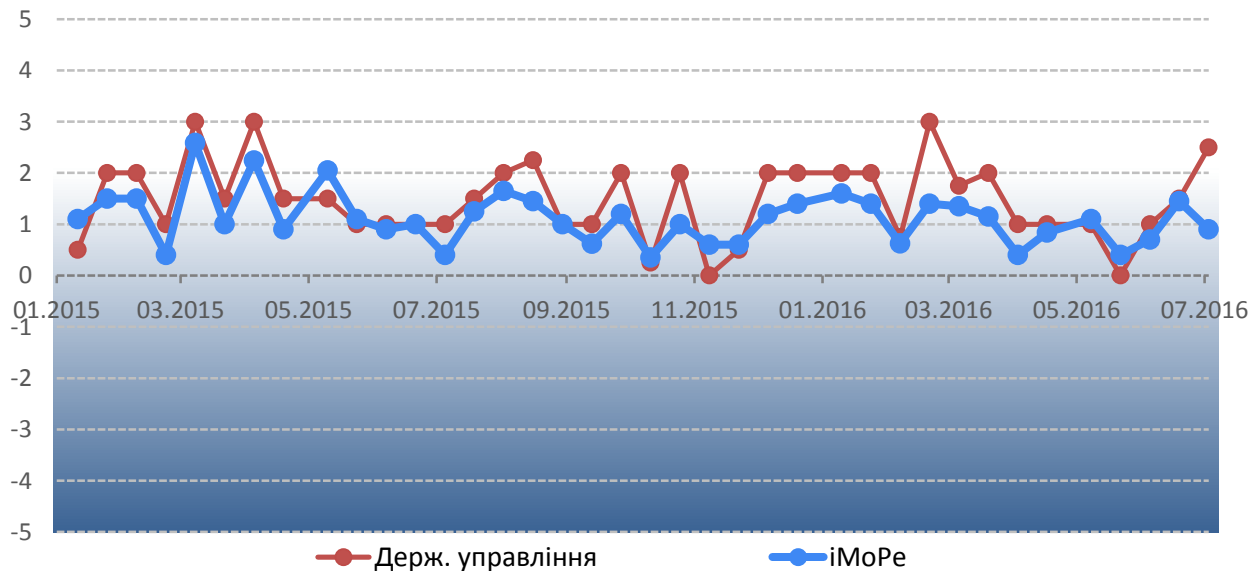


## iMoPe №38. Зелене світло судовій реформі та ефективному управлінню державними компаніями

До випуску останньої декади червня ввійшли такі надважливі для України закони, як конституційні зміни щодо правосуддя та реформа корпоративного управління держпідприємств.

Невисоке значення Індексу моніторингу реформ наприкінці червня - початку липня (+0,9 бала із 5,0 можливих) можна пояснити відсутністю реформ у державних фінансах, монетарній політиці та енергетиці. Тим не менш, ми відзначаємо тектонічні зрушення в [судовій](#) реформі, а також зусилля влади в напрямку ефективного управління [держкомпаніями](#) та поліпшення [бізнес-середовища](#). Ці зміни були високо оцінені експертами.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ\*



\* Команда iMoPe вважає прийнятним темпом реформ рівень індексу 2 і вище

Головний інформаційний партнер

**interfax-УКРАЇНА**  
ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО

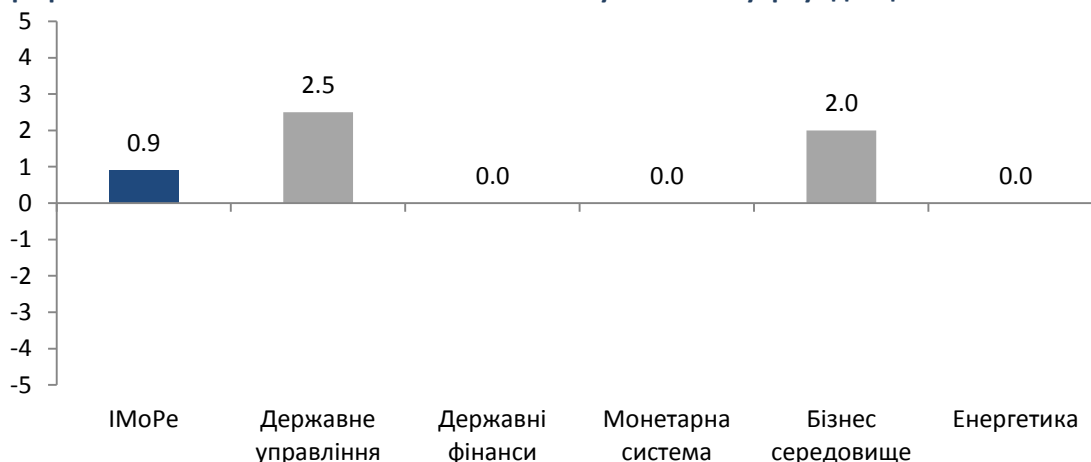
Партнери проекту



BAKER TILLY

ЦЕНТР  
ЕКОНОМІЧНОЇ  
СТРАТЕГІЇ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання\*\*



\*\* Назви компонентів було скорочено для зручності, але їх наповнення залишилися без змін

## Найважливіші нововведення

### 1) Зміни до Конституції України щодо правосуддя: +5,5 бала

Закон [1401-VIII](#) від 02.06.2016 є частиною судової реформи. Судова система та зокрема захист прав власності сьогодні вважаються однією з найважливіших проблем в Україні, [значною перепорою](#) для інвестицій та економічного зростання. Тому початок масштабної судової реформи можна тільки вітати.

Конституційні зміни мають на меті зміцнити незалежність судової системи, забезпечити її неупередженість та ефективність, зменшити корупційні ризики. Зокрема, зміни передбачають створення наділеної широкими повноваженнями Вищої ради правосуддя (ВРП), що замінить Вищу раду Юстиції. ВРП вносить подання про призначення судді на посаду, після чого суддя призначається Президентом. Лише ВРП має право відсторонювати, звільняти суддів, переводити до іншого суду. Скасовано 5-річний випробувальний термін судді, призначення є одразу безстроковим. Конституційно закріплений конкурсний відбір суддів.

Відтепер суддя може бути затриманий під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину. В інших випадках суддя може бути затриманий за згодою Вищої ради правосуддя.

Зміни торкнулись і Конституційного Суду (КС). Кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою, якщо він вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в його справі закон України суперечить Конституції України, а інші національні засоби юридичного захисту вичерпано. Верховна Рада, Президент і з'їзд суддів позбавлені права звільнити суддю КС. Відтепер його можна звільнити не менш як двома третинами складу КС.

Документ закріплює можливість визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду з 2019 року, Прокуратура втрачає функції нагляду за дотриманням і виконанням законів. А от захищати громадян у суді матимуть право лише адвокати. Виняток із цього правила складають, наприклад, трудові спори, спори щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, малозначні спори та деякі інші.

Більшість новацій закону отримали позитивну оцінку (див. [тут](#) і [тут](#)). Однак деякі положення прийнятих законів були сприйняті негативно - зокрема, [можливе обмеження](#) незалежності суддів, а також [обмеження](#) кола захисників лише адвокатами (окрім винятків, зазначених вище).

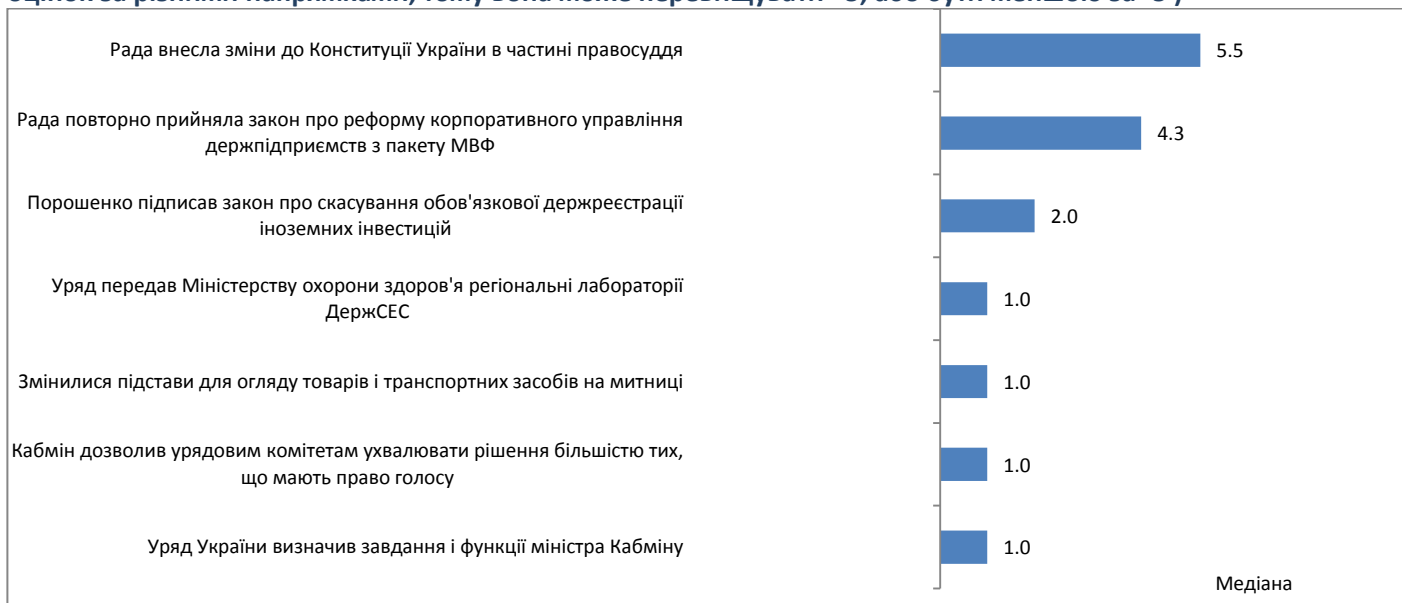
*«Зміни до Конституції в частині правосуддя відкривають можливості для проведення фундаментальної реформи системи правосуддя. Три ключові питання, які вирішуються зазначеними змінами, - деполітизація та забезпечення незалежності судової влади, підвищення відповідальності суддів, оновлення суддівського корпусу за критеріями професійної компетентності, доброчесності та професійної етики. Крім того, приводяться у відповідність до європейських стандартів функції прокуратури, посилюється на конституційному рівні інститут адвокатури з метою ефективного забезпечення права громадянина на професійну правничу допомогу. Громадяни також отримують право на конституційну скаргу, що дасть додаткові можливості захисту їх гарантованих Конституцією прав і свобод».*

Олексій Філатов, координатор Ради з питань судової реформи та секретар Конституційної Комісії

*«Найбільшими досягненнями конституційних змін вважаю деполітизацію та нові гарантії незалежності правосуддя із запровадженням гнучких можливостей оновлення системи: це і антикорупційні запобіжники, що стосуватимуться не лише самого судді, але й досить широкого кола наближених до нього осіб, і можливості для більш сучасних і всеосяжних систем оцінювання суддів, і, нарешті, відкриті конкурси, що, зокрема, чекатимуть на більшість судів разом із їх реорганізацією. Імовірно, саме тому зміни одержали небувало схвальну оцінку міжнародних експертів, в першу чергу - Венеційської комісії»*

Андрій Козлов, Democracy Reporting International

**Графік 3. Події, що визначали значення індексу протягом 20 червня – 3 липня 2016р. (оцінка події є сумою її оцінок за різними напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5 )**



Головний інформаційний партнер



Партнери проекту



BAKER TILLY



ЦЕНТР  
ЕКОНОМІЧНОЇ  
СТРАТЕГІЇ

## 2) Реформа корпоративного управління держпідприємств: +4,3 бала

Незважаючи на те, що деякі держпідприємства є прибутковими, сектор загалом завжди був для держави збитковим. Крім того, сектор державних підприємств є одним із головних джерел корупції. Поруч із приватизацією, реформа корпоративного управління є основним напрямом реформування державного сектору. Вона покликана забезпечити ефективне управління державними компаніями.

Законодавчі зміни щодо управління об'єктами державної та комунальної власності ([1405-VIII](#) від 02.06.2016) дозволяють створення наглядових рад на унітарних державних і комунальних підприємствах до проведення корпоратизації (при цьому завдання корпоратизації залишається). Наглядові ради візьмуть на себе функцію стратегічного управління підприємством замість міністерств, а також інші функції, такі як узгодження фінансового плану, призначення і звільнення керівників компанії тощо. Більшість у таких наглядових радах повинні складати незалежні члени, які не будуть держслужбовцями чи представниками менеджменту.

Іншим нововведенням закону є обов'язкове проведення незалежного аудиту річної фінансової звітності держкомпаній та підвищення вимог до розкриття інформації. Зокрема, держпідприємства зобов'язані публікувати річну фінансову звітність та висновки аудиторів, інформацію про керівництво і членів наглядових рад, інформацію щодо їхньої винагороди тощо.

*«Завдяки закону №3062 державні підприємства стають більш прозорими та підзвітними. Публічна звітність та аудит знижують корупційні ризики, а незалежні наглядові ради суттєво зменшують поле для політичного впливу. Реформа корпоративного управління має шанс значно підвищити ефективність державного сектору.»*

Юлія Ковалів, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

*«Позитивний крок у сфері підвищення якості управління державними підприємствами. Головне тепер - це як закон буде застосовуватись. Тобто наскільки вбудовані у закон запобіжники забезпечать незалежність та неупередженість наглядових рад. Також важливо, що це закон із «пакету МВФ», що просуває Україну на шляху до отримання наступного траншу.»*

Вероніка Мовчан, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

## 3) Скасування обов'язкової держреєстрації іноземних інвестицій: +2,0 бали

Верховна Рада спростила порядок залучення іноземних інвестицій, скасувавши їхню обов'язкову реєстрацію ([1390-VIII](#) від 31.05.2016). До цього лише попередньо зареєстровані іноземні інвестиції мали право на пільги та гарантії від держави, такі як, наприклад, стабільність спеціального законодавства протягом 10 років з моменту реєстрації інвестицій у разі його зміни, право повернути інвестиції протягом 6 місяців з моменту припинення діяльності без сплати мита та деякі інші. Обов'язкова реєстрація була додатковим регулюванням, проте не надавала нової інформації, адже дані про наявність іноземних інвестицій, їх розмір та структуру інвесторів є загальнодоступною інформацією.

*«Символічні зміни. Скасовані норми є рудиментарними залишками державного захисту інвестицій. Оскільки держава ані політично ані реально допомогти із захистом інвестицій не могла, існування державної реєстрації інвестицій не мало жодного практичного сенсу -*

*ані з точки зору популярності для інвесторів (чинне корпоративне право й угоди про взаємний захист інвестицій дають усі можливі гарантії), ані з точки зору користі для держави (в силу реєстрації держава не могла надати якихось додаткових гарантій на додаток до згаданого корпоративного права чи угод про захист інвестицій). Тому ця норма є класичним прикладом норм, які треба скасовувати, бо окрім заплутування інвесторів жодного сенсу вони не мають.»*

Тарас Качка, Міжнародний фонд “Відродження”

**Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій протягом 20 червня – 3 липня 2016р.**



**Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками протягом 20 червня – 3 липня 2016р.**

<b>Державне управління</b>	<b>+2.5</b>
Рада внесла зміни до Конституції України в частині правосуддя	+3.0
Рада повторно прийняла закон про реформу корпоративного управління держпідприємств з пакету МВФ	+2.3
Кабмін дозволив урядовим комітетам ухвалювати рішення більшістю тих, що мають право голосу	+1.0
Уряд України визначив завдання і функції міністра Кабміну	+1.0
Уряд передав Міністерству охорони здоров'я регіональні лабораторії ДержСЕС	+1.0
<b>Державні фінанси</b>	<b>0.0</b>
<b>Монетарна система</b>	<b>0.0</b>
<b>Бізнес середовище</b>	<b>+2.0</b>
Рада внесла зміни до Конституції України в частині правосуддя	+2.5
Порошенко підписав закон про скасування обов'язкової держреєстрації іноземних інвестицій	+2.0
Рада повторно прийняла закон про реформу корпоративного управління держпідприємств з пакету МВФ	+2.0
Змінилися підстави для огляду товарів і транспортних засобів на митниці	+1.0
<b>Енергетика</b>	<b>0.0</b>

# Індекс моніторингу реформ (iMoRe)

Випуск 38

Період моніторингу: 20 червня – 3 липня 2016 р.



(Див. графіки та таблиці на сайті [http://imorevox.in.ua/?page\\_id=577](http://imorevox.in.ua/?page_id=577), [http://imorevox.in.ua/list\\_rounds.php](http://imorevox.in.ua/list_rounds.php))

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoRe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління і боротьба з корупцією
2. Державні фінанси та ринок праці
3. Монетарна політика та фінансові ринки
4. Ринкова політика і зовнішня торгівля
5. Енергетична незалежність

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті [imorevox.in.ua](http://imorevox.in.ua).

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.

Головний інформаційний партнер



Партнери проекту



BAKER TILLY

